

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารคน (Man) (2) การบริหารเงิน (Money) (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (6) การบริหารคุณธรรม (Morality) (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) การบริหารเวลา (Minute) และ (9) การบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9 M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

การให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่า การบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจากนี้ 2 ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย 1.การบริหารคน (Man) 2.การบริหารเงิน(Money)3.การบริหารงานทั่วไป (Management) และ 5 P ซึ่งประกอบด้วย 1.ประสิทธิภาพ 2.ประสิทธิผล 3.ประหยัด 4.ประสานงาน 5. ประชาสัมพันธ์

กุลลิกค์เอล. และเออร์วินส์เจ. (Gulick L. and Urwick J.)ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญหรือที่เรียกกันย่อๆว่า “POSDCoRB Model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้

1. การวางแผน (P=Planning) หมายถึงการจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร
2. การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึงการจัดหน่วยงานกำหนดโครงสร้างของหน่วยงานการจัดสายงานตำแหน่งต่างๆกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน
3. การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึงการจัดหาบุคคลเป็นการบริหารงานทางด้านบุคคลอันได้แก่การจัดอัตรากำลังการสรรหาการพัฒนาบุคลากรการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงานและการให้พ้นจากงาน
4. การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึงการตัดสินใจการวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
5. การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึงการประสานงานกิจการด้านต่างๆของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
6. การรายงาน (R=Reporting) หมายถึงการรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด
7. การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึงการงบประมาณการจัดทำงบประมาณบัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน

สรุปได้ว่าจากความหมายของการบริหารดังกล่าวที่นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ไว้แสดงให้เห็นว่าการบริหารมีลักษณะที่สำคัญคือการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการบริหารทรัพยากรที่มีในองค์กรให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพตลอดจนต้องมีการที่จะร่วมมือทำกิจการขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการที่มีลักษณะการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างสูงสุดตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่บุคคลและองค์กรตั้งไว้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารคณะสงฆ์

การบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นการบริหารงานของคณะสงฆ์ทุกท่านที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญ ต่อการดูแลคณะสงฆ์ ดังนั้นจึงได้มีการออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คือรูปแบบของการปกครองสงฆ์ไว้เพื่อเป็นรูปแบบของการดูแลและการปกครองคณะสงฆ์ให้อยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม งานกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง งานที่พระสังฆาธิการในสังกัดคณะสงฆ์ ทั้งฝ่ายมหานิกาย และฝ่ายธรรมยุต จะต้องปฏิบัติหรือจะต้องกระทำอันถือเป็นหน้าที่ทางการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุต หมายถึง ชื่อพระสงฆ์นิกายหนึ่งของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย หรือธรรมยุตินิกาย ก็เรียก ซึ่งเป็นผู้ประกอบในธรรม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง พระภิกษุสามเณรที่สังกัดฝ่ายนิกายและฝ่ายธรรมยุตของคณะสงฆ์การ

บริหารงานกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ในสังกัดคณะสงฆ์ ที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ทางการปกครองคณะสงฆ์ จำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านการปกครอง ได้แก่ การปกครอง สอดส่อง ดูแลความเรียบร้อยให้ภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตามพระธรรมวินัย และคำสั่งของมหาเถรสมาคม อีกทั้งจัดระบบการบริหารจัดการกิจการภายในวัดในแต่ละด้านอย่างชัดเจน

2. ด้านการศาสนศึกษา ได้แก่ การดำเนินการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ ได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จนมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ตามความสามารถ

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เด็กและประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียน ทั้งในและนอกระบบการศึกษาของรัฐ เพื่อที่จะสามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาเผยแผ่ศาสนาธรรมโดยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบ เข้าใจ และน้อมนำไปปฏิบัติ อันจะยังผลให้สังคมตลอดจนประเทศชาติมีความผาสุก สันติสุข และมีความเจริญก้าวหน้า

5. ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ การพัฒนาวัด การบำรุงรักษาวัด การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน ภายในวัดให้เรียบร้อยดีงามเป็นที่ทำบุญ บำเพ็ญกุศล ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของสังคมนั้น ๆ เป็นที่อำนวยความสะดวก และเป็นศูนย์รวมจิตใจประชาชน

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั้งจิตใจ และทางวัตถุที่ไม่ขัดพระธรรมวินัย และสมณวิสัยเพื่อประโยชน์ และความสุขของประชาชน แห่งวัดนั้น ๆ และทั่วไป

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

การจัดการโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ เกิดจากความต้องการของรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครองประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำที่เข้มแข็ง จอมพลสฤษดิ์ เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันนั้นนำมาซึ่งความล่าช้าและความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น 3 ทางคือ สังฆสภา คณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธร ตาม

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2484 เป็นระบบที่มีผลบังคับของประสิทธิภาพในการดำเนินการคณะสงฆ์ให้ต้องประสบอุปสรรคและล่าช้า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ขึ้นใน พ.ศ. 2503 เมื่อคณะกรรมการทำงานสำเร็จ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่การจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ มีใช้กิจการอันแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการถ่วงดุลอำนาจ เช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบันและโดยระบบเช่นว่านั้น เป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการกิจการจึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราชองค์สกลมหาสังฆปริณายกทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัย ทั้งนี้ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พอสรุปได้ ดังนี้ โดยที่การจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ มีใช้เป็นการอันแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการถ่วงดุลอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน และโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการ จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์มหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัยทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา

พระราชกฤษฎีกา (เสริมชัย ชยมงคล). 2548 หน้า 45-69) กล่าวไว้ว่า โดยการปกครองคณะสงฆ์ในยุคนี้ อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมมีความหมายกว้างขวางมากเพราะถ้าพิจารณาเทียบเคียงกับอำนาจหน้าที่ของ สังฆสภา คณะสงฆ์มนตรี และคณะวินัยธรตามที่บัญญัติแยกอำนาจกันในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 แล้วจะพบว่าอำนาจหน้าที่ต่างๆ ทั้งสามส่วนนั้นได้รวมกันเป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ อำนาจหน้าที่ของสังฆสภา คณะสงฆ์มนตรี และคณะวินัยธร ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 ได้รวมกันเป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติคณะ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มีจุดเด่นในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช คือ สมเด็จพระสังฆราชมีองค์เดียวและพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ และกรรมการมหาเถรสมาคมมี 21 รูปเหมือนเดิมแต่ว่าอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้อย่างชัดเจนกว่าฉบับ 2505 คือ การพิจารณาชั้นฎีกาเป็นอำนาจของมหาเถรสมาคมคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคมในการลงนิตกกรรมไม่ว่าในกรณีใดให้เป็นอันถึงที่สุดในการนี้ มหาเถรสมาคมมีอำนาจเช่นเดียวกับคณะวินัยธรชั้นฎีกา แต่มหาเถรสมาคมมีอำนาจมากกว่าคณะวินัยธรชั้นฎีกาตรงที่ มีอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารอยู่ในมือด้วย และในบางกรณีมหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยหรือออกคำสั่งโดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 พระกฤษฎีกาได้ต้องคำวินิจฉัยให้รับนิตกกรรมไม่ถึงให้สึก ไม่ยอมรับนิตกกรรมนั้นหรือประพฤติก่อล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิดน หรือไม่สังกัดอยู่วัดใดวัดหนึ่ง กับทั้งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณะเพศได้ เมื่อพระภิกษุรูปนั้นต้องคำวินิจฉัยให้สละเพศตามความในวรรคก่อนต้องสึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้นเป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ คณะสงฆ์ในเขตการปกครองอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 256 รูปเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่

ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสาธารณูปการค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.27$) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.17$) ด้านกาปกครองค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.08$) ด้านการเผยแผ่ศาสนา ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.97$) ด้านการศาสนศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.76$) ตามลำดับ

2. คณะสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษา การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านการปกครองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.08$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ว่าพระสังฆาธิการทุกระดับ มีทักษะทั้งการเป็นผู้นำและผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากลำดับแรกค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.14$) รองลงมาได้แก่การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับตามคำสั่งของมหาเถรสมาคมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.11$) ส่วนลำดับที่สาม, สี่ , ห้า, และหก ได้แก่การใช้ควินิจฉัยสั่งการลงโทษกับพระสงฆ์ที่ประพฤติล่วงละเมิดพระค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.11$) การจัดระบบการบริหารจัดการกิจการภายในวัดในแต่ละด้านอย่างชัดเจนค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.08$) การสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของคณะสงฆ์ในเขตการปกครองค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.04$) การสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของคณะสงฆ์ในเขตการปกครองค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.00$) ตามลำดับที่ผลของการวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระสังฆาธิการรูปหนึ่งที่ได้ปฏิบัติหน้าที่และได้เข้าร่วมประชุมกับคณะพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี หลายครั้ง พบว่า ระดับพระผู้ใหญ่ซึ่งได้แก่เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ ได้มอบนโยบายเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ภายในจังหวัดอย่างจริงจังโดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จ้างง อติวัฒน์สิทธิ์ (2556, บทคัดย่อ) การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา การซึ่งผลการวิจัยพบว่าด้านการปกครองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.00$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าพระสังฆาธิการทุกระดับ มีทักษะทั้งการเป็นผู้นำและผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากลำดับแรก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.11$)

1.2 ด้านการศาสนศึกษาความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครอง โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.76$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การที่มีกองทุนสนับสนุนเพื่อการศึกษาสำหรับภิกษุสามเณรที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์และทุนอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.86$) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมบาลีศึกษาและแผนกสามัญค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.77$)

1.5 ด้านการสาธารณูปการ ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.27$) แต่เมื่อพิจารณารายชื่อโดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ มีการจัดสถานที่ภายในวัดให้ถูกสุขอนามัย เหมาะสมแก่การทำบุญ บำเพ็ญกุศล ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.35$) การจัดกิจการของวัดในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร เป็นไปตามกฎหมายของมหาเถรสมาคมค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.31$) มีการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาถูกต้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2448ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.31$)มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อดูแลรักษาศาสนวัตถุและ ศาสนสถานที่เป็นสมบัติของวัดถูกต้องตามระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.31$)ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาณัฐวัฒน์ ศรีประเสริฐ(2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการภารกิจคณะสงฆ์ในเขตการปกครองจังหวัดสิงห์บุรีการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการภารกิจคณะสงฆ์ในเขตการปกครองจังหวัดสิงห์บุรีสามด้านประกอบด้วยกิจกรรมด้านการปกครอง กิจกรรมด้านการศึกษา และด้านสาธารณูปการผลการศึกษา พบว่า การจัดการกิจการของวัดในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร เป็นไปตามกฎหมายของมหาเถรสมาคมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.00$)

2. จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ทางคณะสงฆ์ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีจรกุล(2553)ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ควรการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
2. ด้านการศาสนศึกษาควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยอย่างทั่วถึง
3. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรมีวิธีการทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแพร่หลายออกไปให้มีผู้เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
4. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรมีการดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงาน บุคคลหรือคณะบุคคล
5. ด้านการสาธารณูปการมีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถานถูกต้องตามระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลางพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2448

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ไทยต่อการใช้อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ผลของการศึกษาน่าจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหรือแก้ไข พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- การศาสนากระทรวงศึกษาธิการ, กรม. 2540. ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทย.กรุงเทพฯ :กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์พ.ศ.2505 (ฉบับที่ 2).กรุงเทพฯ : กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2550. การปกครองคณะสงฆ์ไทย.กรุงเทพฯ :มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์หิณเกิด. 2542.บทบาทของพระสังฆาธิการกับการพัฒนาวัดในจังหวัดมหาสารคาม.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชุติมาสังจายนันท์. 2548. รูปแบบยุทธศาสตร์และแนวทางการบูรณาการการศานากับการศึกษาของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีการจัดการศึกษาตามอัยาศัย.สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- นิธิเอียวศรีวงศ์. 2549. มองอนาคต :บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางสังคมไทย.กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา.
- พระไพศาลวิสาโล. 2543. แนวโน้มของพุทธศาสนาไทยในศตวรรษที่ 21.กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- พระราชสุทธินิพนธ์มค. 2543. บรรยายธรรมแก่คณะภิกษุราชวิทยาลัย.ณหอประชุมภาวนาศรีทิพา, 26 สิงหาคม 2543.
- พระมหาพิชณบุญนิยม. 2552. ประสิทธิผลการปฏิบัติภารกิจของเจ้าอาวาสในประเทศไทย.ดุขฎิณีพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุขฎิณีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ศุภกุลเกียรติสุนทร. 2529. กิจกรรมของวัดซึ่งจะเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน.กรุงเทพฯ: กองแผนงานทางการศึกษา
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2553. วัดกับสังคมไทยต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนสสส.
- KramolThongthammachart and PornsukPongpaew. 2004. Commissioner, Consciousness and Ideology.Bangkok :Chulalongkorn University.
- Tin Pratchayaparit. 2003. Public Entries.Edition6.Bangkok :Chulalongkorn University.
- PrawetWasi. 2006. Community Health Systems Development Community health is the foundation of health. Bangkok : National Health Security Office.
- Phraputworayarn (ThongyoyKittitinno). 2005. Wise fair project : 100 Years Praputworayarn.